

การค้าแร่ของไทยกับประเทศคู่ค้าภายใต้ FTA

หนึ่งในยุทธศาสตร์เชิงรุกสำหรับสถานการณ์เศรษฐกิจการค้าของโลกแห่งการแข่งขันยุคปัจจุบัน หลายประเทศต่างหาพันธมิตรเพื่อขยายการค้าการลงทุน โดยการจัดทำเขตการค้าเสรี เพื่อลดอุปสรรคทางการค้าด้านภาษี และที่ไม่ใช่ภาษีให้เหลือน้อยที่สุด การเปิดเขตการค้าเสรีจะครอบคลุมการเปิดเสรีด้านการค้า สินค้า บริการ การลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ขณะนี้ความตกลงการค้าเสรีทวิภาคีสมบูรณ์แบบ ฉบับแรกของไทย ได้ทำกับประเทศออสเตรเลีย มีผลใช้บังคับ ตั้งแต่ 1 มกราคม 2548 และไทยยังลงนามกรอบความตกลงกับประเทศต่างๆ อีก 4 ประเทศ (จีน อินเดีย บาหลีเรน เปรู) และ 1 กลุ่มเศรษฐกิจ (BIMSTEC) ควบคู่กันกับการเริ่มเจรจาอย่างจริงจังกับประเทศนิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น และสหรัฐฯ

การค้าแร่ของไทย

แร่ * เป็นโภคภัณฑ์ซึ่งไทยมีความสัมพันธ์ทางการค้ากับประเทศต่างๆ กว่า 100 ประเทศ เป็นสินค้าส่งออกและสินค้านำเข้าในรูปวัตถุดิบ โดยมีมูลค่าการค้าเฉลี่ยในช่วงปี 2544-2546 ปีละประมาณ 32.9 พันล้านบาท เป็นมูลค่าการนำเข้าเฉลี่ยปีละ 21.1 พันล้านบาท และมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยปีละ 11.8 พันล้านบาท โดยเสียดุลการค้าเฉลี่ยปีละ 9.3 พันล้านบาท สำหรับคู่ค้าซึ่งเป็นพันธมิตร และได้ตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรี ทั้งที่ได้ลงนามความตกลงไปแล้วและอยู่ระหว่างดำเนินการ ประกอบด้วยประเทศต่างๆ กล่าวคือ ออสเตรเลีย จีน อินเดีย บาหลีเรน เปรู นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น สหรัฐฯ และกลุ่ม BIMSTEC (อินเดีย พม่า บังคลาเทศ ศรีลังกา เนปาล ภูฏาน)

มีสัดส่วนการค้าแร่กับไทยเฉลี่ยร้อยละ 41.9 ของมูลค่าการค้าแร่รวมหรือคิดเป็นมูลค่าการค้าเฉลี่ย 13.8 พันล้านบาท เป็นมูลค่าการนำเข้า 7.5 พันล้านบาท และมูลค่าการส่งออก 6.3 พันล้านบาท แร่นำเข้าส่วนใหญ่เป็นสินแร่และเป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม อาทิ แทนทาไลต์ ดีบุก สังกะสี ถ่านหิน และเคโอลิน ส่วนสินค้าส่งออก ได้แก่ โลหะทองคำ เงิน ดีบุก ผงแทนทาลัม และยิปซัม เป็นต้น

ประเทศคู่ค้าเรียงลำดับความสำคัญตามมูลค่าการค้า อันดับที่ 1 ออสเตรเลีย (13.8 %) รองลงมาได้แก่ ญี่ปุ่น (10.1 %) จีน (6.8 %) สหรัฐฯ (5.3 %) และ BIMSTEC (4.3 %)

การค้าแร่ของไทย ปี 2544-2546

หน่วย : พันล้านบาท

ภาวะการค้าแร่	2544	2545	2546	%
ไทย-โลก				
การนำเข้า	22,754.79	19,189.37	21,483.05	12.0
การส่งออก	11,020.70	13,435.90	11,061.90	-17.6
มูลค่ารวม	33,775.49	32,635.27	32,544.95	-0.3
ดุลการค้า	-11,734.10	-5,753.47	-10,421.15	
ไทย-คู่ค้า FTA				
การนำเข้า	7,929.35	7,003.37	7,423.75	6.0
การส่งออก	3,765.40	8,423.34	6,814.39	-19.1
มูลค่ารวม	11,694.75	15,426.71	14,288.14	-7.4
ดุลการค้า	-4,163.00	1,419.97	-659.36	

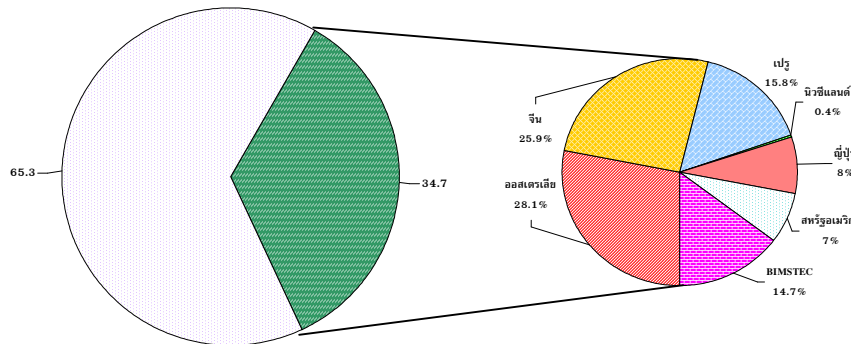
* พิกัด 2501-30, พิกัด 2601-21, พิกัด 2701-04

การคำนวณ

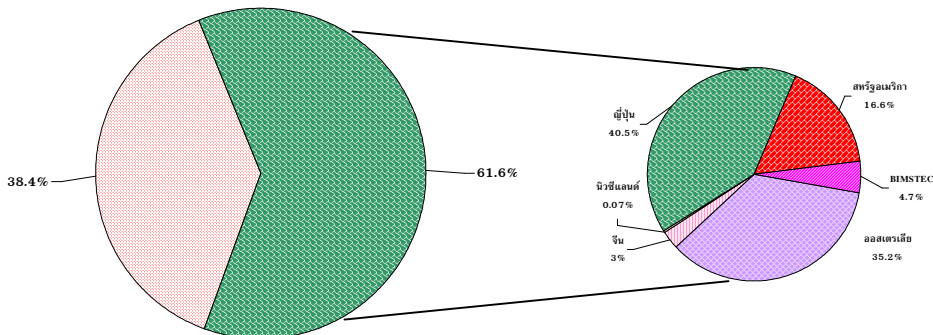
ในปี 2546 ไทยมีมูลค่าการค้ารวม 32.5 พันล้านบาท ลดลงเล็กน้อยจากปีก่อนหน้า ซึ่งมีมูลค่าการค้า 32.6 พันล้านบาท เป็นมูลค่าการนำเข้า 21.5 พันล้านบาท และมูลค่าการส่งออก 11.1 พันล้านบาท ขาดดุลการค้าเป็นมูลค่า 10.4 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าซึ่งขาดดุลการค้ามูลค่า 5.8 พันล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 81

การส่งออก ในปี 2546 มูลค่าการส่งออกแร่ มีจำนวน **การนำเข้า** มูลค่าแร่นำเข้าปี 2546 มีจำนวนรวม 21.5 พันล้านบาท ลดลงจากปีก่อน ซึ่งมีมูลค่าการส่งออก 11.1 พันล้านบาท ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 12 จากจำนวน 13.4 พันล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 16.7 มูลค่าการนำเข้าในปี 2545 จำนวน 19.2 พันล้านบาท ประเทศญี่ปุ่น และสหรัฐฯ ซึ่งเป็นคู่ค้าลำดับที่ 2 และลำดับที่ 4 ไทยส่งออกลดลง กล่าวคือ การส่งออกไปสหรัฐฯลดลง 9.3 พันล้านบาท เหลือเพียง 2.8 พันล้านบาท และส่งออกไปญี่ปุ่นจาก 2 พันล้านบาทเหลือ 1.1 พันล้านบาท ตามลำดับ สินค้าส่งออกที่สำคัญได้แก่ โลหะทองคำ เงิน ดีบุก สังกะสี ผงแทนทาลัม ยิปซัม และโมนาไซต์ เป็นต้น

ตลาดนำเข้าแร่ ปี 2546 จากคู่ค้า FTA

ตลาดส่งออกแร่ ปี 2546 ไปยังคู่ค้า FTA

การนำเข้า/การส่งออกแร่ กับประเทศคู่ค้าภายใต้ FTA

หน่วย : พันล้านบาท

ประเทศ	รายการสินค้าที่สำคัญ	2544	2545	2546	% การเปลี่ยนแปลง
การนำเข้าแร่					
ออสเตรเลีย	แทนทาลัม ดีบุก สังกะสี ลูโคซีน ไนโอเบียม และวานาเดียม	2,561.69	2,114.04	2,077.60	-1.72
จีน	ถ่านหิน อะลูมิเนียม ดีบุก แกรนิต เคโอลิน แมกนีไซต์	1,345.17	1,854.90	1,990.11	7.29
อินเดีย	แกรนิต เฟลด์สปาร์ เบนทอนต์ ถ่านหิน	203.70	174.41	191.91	10.03
บราซิล	ซิลเฟอร์	-	15.83	-	-100.00
เปรู	สังกะสี ดีบุก	1,988.21	1,020.40	1,168.25	14.49
นิวซีแลนด์	เคโอลิน และดินอื่นๆ สำหรับเซรามิก	29.03	33.16	32.29	-2.62
ญี่ปุ่น	ตะกรัน และถ่านหิน แมกนีไซต์ ทัลค์	351.25	443.26	524.21	18.26
สหรัฐฯ	เคโอลิน เบนทอนต์	597.44	588.65	594.64	1.02
BIMSTEC*	ถ่านหิน ดีบุก สังกะสี	1,056.56	933.13	1,086.65	16.45
อื่นๆ		14,825.44	12,186.00	14,009.30	14.96
รวม		22,754.79	19,189.37	21,483.05	11.95
การส่งออกแร่					
ออสเตรเลีย	ทองคำ เงิน ดีบุก ยิปซัม	353.65	2,310.16	2,399.38	3.86
จีน	สังกะสี โมนาไซต์ ยิปซัม บอลเคลย์	229.27	165.21	210.87	27.64
อินเดีย	สังกะสี เซอร์คอน และหินปูน	12.23	72.13	94.90	31.57
บราซิล	-	-	-	-	-
เปรู	-	-	-	-	-
นิวซีแลนด์	แบไรต์ ดีบุก	9.79	0.69	5.12	642.03
ญี่ปุ่น	ผงแทนทาลัม ดีบุก ยิปซัม โดโลไมต์	1,973.21	3,646.15	2,761.73	-24.26
สหรัฐฯ	โปแตสเซียม ผงแทนทาลัม หินปูน ยิปซัม	1,020.67	2,074.59	1,134.41	-45.32
BIMSTEC*	ดีบุก สังกะสี	178.81	226.54	302.88	33.70
อื่นๆ		7,255.30	5,012.56	4,247.51	-15.26
รวม		11,020.70	13,435.90	11,061.90	-17.67

การค้าแร่กับประเทศคู่ค้าภายใต้ FTA

ไทย-ออสเตรเลีย ออสเตรเลียเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญลำดับที่หนึ่งของไทย มีมูลค่าการค้าในปี 2546 จำนวน 4.5 พันล้านบาท คิดเป็นมูลค่าการนำเข้า 2.1 พันล้านบาท และมูลค่าการส่งออก จำนวน 2.4 พันล้านบาท ไทยยังได้ดุลการค้าเป็นจำนวน 320 ล้านบาท สินค้านำเข้าจากออสเตรเลีย ได้แก่ แแทนทาไลต์ ดีบุก สังกะสี ลูโคซีน ไนโอเบียม และ วานาเดียม เป็นต้น สินค้าส่งออกไปยังออสเตรเลีย ได้แก่ โลหะทองคำ เงิน ดีบุก และยิปซัม เป็นต้น มูลค่าการส่งออกแร่ไปยังออสเตรเลียเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว นับตั้งแต่มีการผลิตทองคำในประเทศ โดยมีโลหะเงินเป็นแร่พลอยได้ จากมูลค่าการส่งออก 350 ล้านบาท ในปี 2544 เพิ่มขึ้นเป็น 2.3 พันล้านบาท ในปี 2545 หรือเพิ่มขึ้น 6.5 เท่า และมูลค่าการส่งออกยังเพิ่มต่อเนื่องในปี 2546 อีกร้อยละ 3.8

ออสเตรเลีย มีผลผลิตทองคำ เป็นลำดับที่สามของโลก โดยในปี 2547 มีผลผลิตทองคำจำนวน 242 ตัน รองจากอัฟริกาใต้ (344 ตัน) และสหรัฐอเมริกา (247 ตัน) และมีผลผลิตแทนทาลัมมากที่สุดในโลกประมาณ 800 ตัน ขณะที่ผลผลิตทั่วโลกมีประมาณ 1,270 ตัน

ไทย-จีน ในปี 2546 ไทย-จีน มีมูลค่าการค้ารวม 467.72 พันล้านบาท เป็นมูลค่าการส่งออก 227.65 พันล้านบาท และมูลค่าการนำเข้า 240.09 พันล้านบาท โดยจีนเป็นคู่ค้าสินค้าแร่ ลำดับที่ 3 รองจากออสเตรเลีย และญี่ปุ่น สินค้าแร่มีมูลค่าการค้าเพียง 2.2 พันล้านบาท เป็นมูลค่าการนำเข้า 1.99 พันล้านบาท แร่นำเข้าที่สำคัญได้แก่ ถ่านหิน อะลูมิเนียม ดีบุก แกรนิต เคโอลิน และแมกนีไซต์ ส่วนแร่ส่งออกของไทยมีมูลค่า 0.21 พันล้านบาท ได้แก่ สังกะสี โมนาไซต์ และยิปซัม เป็นต้น

จีนเป็นประเทศที่มีศักยภาพด้านแหล่งแร่ และเป็นประเทศผู้ผลิตแร่รายสำคัญของโลก มีการผลิตแร่สำคัญๆ หลายชนิด ได้แก่ อะลูมิเนียม (กำลังการผลิตจะเพิ่มถึง 10 ล้านตัน ในปี 2549) พลวง บิสมีท ถ่านหิน ทองแดง ฟลูออไรด์ ทองคำ กราไฟต์ เหล็กและเหล็กกล้า ตะกั่ว แมกนีเซียม โมลิบดีนัม ฟอสเฟต ทังสเตน และสังกะสี

ไทย-ญี่ปุ่น ญี่ปุ่นเป็นคู่ค้าสำคัญอันดับที่หนึ่งของไทย และเป็นคู่ค้าแร่ลำดับที่สอง ในปี 2546 มีมูลค่าการค้าสินค้าระหว่างไทย-ญี่ปุ่น จำนวน 1,178.78 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 18.9 ของปริมาณการค้ารวม โดยไทยเสียดุลการค้าเป็นจำนวน 267.13 พันล้านบาท มีมูลค่าการค้าแร่ จำนวน 3.28 พันล้านบาท ไทยนำเข้ามูลค่า 524 ล้านบาท และส่งออกมูลค่า 2.76 พันล้านบาท ลดลงจากปีก่อน ซึ่งมีปริมาณการส่งออกจำนวน 3.6 พันล้านบาท ลดร้อยละ 24 สินค้าแร่ที่มีการนำเข้าจากญี่ปุ่น ได้แก่ ตะกรัน และถ่านหินโค้ก เป็นต้น ส่วนสินค้าส่งออก ได้แก่ ผงแทนทาลัม ดีบุก ยิปซัม โดโลไมต์ ซึ่งญี่ปุ่นเป็นตลาดใหญ่ของสินค้าดังกล่าว

ไทย-เปรู เปรู และไทยมีการค้าต่อกันเฉลี่ยปีละ 3.14 พันล้านบาท (มูลค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2542-2546) ฝ่ายไทยขาดดุลการค้ามาโดยตลอด ในปี 2546 ไทยกับเปรูมีมูลค่าการค้ารวม 2.23 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.7 จากปีก่อนหน้า โดยไทยส่งออกไปยังเปรูมูลค่า 0.77 พันล้านบาท และนำเข้าสินค้าจากเปรู มูลค่า 1.45 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.3 เป็นการนำเข้าสินแร่สังกะสี และดีบุก มีมูลค่า 1.16 พันล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 80 ของมูลค่าการนำเข้าจากเปรู และไทยเป็นตลาดส่งออกดีบุกอันดับหนึ่งของเปรู

ทรัพยากรแร่ของเปรูมีหลายชนิดทั้งปริมาณและคุณภาพ อาทิ อาร์เซนิก (รองจากจีนและชิลี) บิสมีท (รองจากจีนและเม็กซิโก) ทองแดง (รองจากชิลี สหรัฐฯ และอินโดนีเซีย) ตะกั่ว (รองจากออสเตรเลีย จีน และสหรัฐฯ) เงิน (รองจากเม็กซิโก) ดีบุก (รองจากจีน) สังกะสี (รองจากออสเตรเลีย และจีน) แร่ส่งออกที่สำคัญในปี 2545 ของเปรู ได้แก่ ทองคำ (1.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ) ทองแดง (1.2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ) สังกะสี (429 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) ตะกั่ว (211 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) และเงิน (174 ล้านเหรียญสหรัฐฯ)

บทสรุป

การค้าแร่ของไทยกับพันธมิตรคู่ค้าที่มีพันธกรณีว่า ด้วยเขตการค้าเสรีจะทวีความสำคัญยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกับ ประเทศคู่ค้า เช่น ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น จีน สหรัฐฯ BIMSTEC และเปรู เนื่องจากการนำเข้าแร่ของไทยยังต้องพึ่งพาสินแร่ จากต่างประเทศ อาทิ ดีบุก สังกะสี และทองแดง เพื่อนำมา ป้อนโรงถลุงดีบุก กำลังการผลิต 48,000 ตัน/ปี โรงถลุง สังกะสี กำลังการผลิต 150,000 ตัน/ปี และโรงถลุง ทองแดง ซึ่งเพิ่งเริ่มการผลิตปลายปี 2547 กำลังการผลิต ถึง 165,000 ตัน/ปี โดยที่สินแร่ในประเทศมีไม่เพียงพอ กับความต้องการ การสร้างความมั่นคงด้านวัตถุดิบจาก การเป็นพันธมิตรด้านการค้าภายใต้เขตการค้าเสรี ไทยจะ ได้รับประโยชน์เป็นการเพิ่มช่องทางไหลเข้าของวัตถุดิบแร่ เพราะไทยมีสัดส่วนการค้าแร่กับประเทศดังกล่าวร้อยละ 44 ของมูลค่าการค้าแร่ของไทย การลดและเลิกอุปสรรคทาง การค้าทั้งด้านภาษีและไม่ใช่ภาษีให้เหลือน้อยที่สุดย่อมทำให้ ประเทศคู่ค้าสามารถขยายการค้าและการลงทุน กล่าวคือ เป็นโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติ ซึ่งมีความพร้อมด้านเงินทุน ขนาดใหญ่ เทคโนโลยีขั้นสูงและประสบการณ์เข้ามาลงทุน ทำเหมืองหรืออุตสาหกรรมพื้นฐาน ในด้านการถลุงแร่ โดยเฉพาะเหล็กขั้นต้น ซึ่งเป็นวัตถุดิบต้นน้ำของอุตสาหกรรม ต่างๆ เพื่อสร้างความมั่นคงและแข็งแกร่งให้อุตสาหกรรม ต่อเนื่องของไทย

สำนักพัฒนาและส่งเสริม

3 กุมภาพันธ์ 2548